

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/144059,Sluzba-Bezpieczenstwa-w-latach-19751990-Konferencja-naukow-a-on-line-2728-maja-20.html>
05.05.2024, 08:40

„Służba Bezpieczeństwa w latach 1975-1990”. Konferencja naukowa on-line - 27-28 maja 2021

Kogo rozpracowywała komunistyczna bezpieka w ostatnim piętnastoleciu PRL? Jakie były struktury bezpieki? Jakimi metodami się wtedy posługiwała? Jakie narzędzia wykorzystywała? Kim byli funkcjonariusze SB? Czy różnili się od swych poprzedników, na przykład z lat powojennych? Jak bezpieka współpracowała z innymi komunistycznymi służbami i urzędami?

Na te, i na wiele innych pytań dotyczących działania Służby Bezpieczeństwa w latach 1975-1990 próbowano odpowiedzieć w czasie konferencji naukowej on-line, zorganizowanej 27-28 maja 2021 r. przez Oddział IPN w Krakowie oraz redakcję „Aparatu Represji w Polsce Ludowej 1944-1989” – rocznika naukowego IPN.

Służba Bezpieczeństwa była „tarczą i mieczem” partii komunistycznej. Chroniła ją przed działaniami opozycji i służyła do zwalczania polskich dążeń niepodległościowych, czy choćby związanych z liberalizacją systemu. Najlepiej poznaliśmy pierwszą fazę działalności Urzędu Bezpieczeństwa z lat 1944-1956. W przypadku ostatnich dwóch dekad PRL znamy głośne zbrodnie komunistycznej policji politycznej, jak choćby zabójstwo kapelana „Solidarności” ks. Jerzego Popiełuszki, ale nasza wiedza o funkcjonowaniu SB w latach 1975-1990 wymaga uzupełnienia i usystematyzowania.

W konferencji wzięło udział kilkudziesięciu badaczy z całej Polski, zatrudnionych w Instytucie Pamięci Narodowej, na wyższych uczelniach, w archiwach i oświacie. Wielu z nich, to osoby, które są najbardziej znanymi badaczami komunistycznego aparatu represji

nad Wisłą. Przyglądali się bezpiecznie na poziomie centralnym i jej ogniwom w terenie, starali się wypracować syntezę wiedzy o niektórych zjawiskach, a także przedstawiać studia przypadków, które na konkretnych przykładach przybliżały wybrane aspekty działalności SB.

Konferencja w formule on-line trwała dwa dni - 27 i 28 maja 2021 r. Prowadzący poszczególne bloki tematyczne pracowali w Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” IPN w Krakowie, natomiast prelegenci z całego kraju łączyli się internetowo. Szczegóły w programie. **Całość została wyemitowana na stronie internetowej IPN oraz w mediach społecznościowych Instytutu (kanał YouTube i Facebook krakowskiego oddziału IPN).**

Program konferencji

► 27 maja 2021 r.

- **10.00** – otwarcie konferencji
dyrektor Oddziału IPN w Krakowie dr hab. Filip Musiał, prof. AIK

BLOK I: Struktury centralne

Prowadzenie dr hab. Filip Musiał (IPN Kraków/AIK Kraków)

- **godz. 10.10-10.30** – dr hab. Patryk Pleskot (IPN Warszawa/MUP Oświęcim)
Sztuka podglądania dyplomatów. Kontrwywiad PRL wobec konsulatu USA w Krakowie (1975-1990).
- **godz. 10.30-10.50** – dr Witold Bagieński (IPN Warszawa)
Biuro Studiów SB MSW (1982-1989). Podstawowe fakty i ustalenia.
- **godz. 10.50-11.10** – dr Mirosław Sikora (IPN Katowice)
SB a kontakty gospodarcze i naukowe PRL z krajami strefy OECD w okresie odprężenia lat 70. i eskalacji napięcia lat 80.

BLOK II: Struktury regionalne

Prowadzenie dr Wojciech Frazik (IPN Kraków)

- **godz. 11.15-11.35** – dr Paweł Fornal (IPN Rzeszów)
Struktura i kadra kierownicza pionu SB KWMO/WUSW w Krośnie w latach 1975-1990.
- **godz. 11.35-11.55** – dr Marcin Kasprzycki (IPN Kraków)
Inspektorat 2 SB WUSW w Nowym Sączu.
- **godz. 11.55-12.15** – Michał Siwiec-Cielebon
Działalność funkcjonariuszy oraz specyfika zainteresowań operacyjnych

KMMO/RUSW w Wadowicach oraz KMMO/RUSW w Andrychowie.

- **godz. 12.15-12.35** – prof. dr hab. Mirosław Golon (IPN Gdańsk/UMK)
SB w Nidzicy (woj. olsztyńskie) w latach 1975-1990.
  - **godz. 12.35-12.55** – dr Wojciech Łukaszewski (Fundacja Kwartalnika „Wyklęci”)
RUSW ds. SB w Przasnyszu w latach 1983-1990.
  - **godz. 12.55-13.15** – dr hab. Krzysztof Sychowicz (IPN Białystok)
Wydziały Ochrony Konstytucyjnego Porządku Państwa w Polsce północno-wschodniej i ich działalność.
-

BLOK III: Metody i działalność. Część I

Prowadzenie dr Michał Wenklar (IPN Kraków/AIK Kraków)

- **godz. 13.20-13.40** – Mateusz Szłapka (IPN Poznań)
Metody pracy SB wobec Kościołów nierzymskokatolickich na przykładzie działań wobec Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w latach 1975-1990.
  - **godz. 13.40-14.00** – dr Bożena Koszel-Pleskaczuk (IPN Białystok)
Metody działań operacyjnych SB wobec ośrodków akademickich Białegostoku na przykładzie sprawy obiektowej „Kamena”.
  - **godz. 14.00-14.20** – dr hab. Mariusz Krzysztofiński (IPN Rzeszów)
Kierownictwo Departamentu IV i Zarządu Ochrony Funkcjonariuszy SB MSW w poszukiwaniu „przecieku” tajnych dokumentów w 1982 r.
  - **godz. 14.20-14.40** – dr Zbigniew Bereszyński (IŚ Opole)
SB jako instrument sprawowania władzy na przykładzie województwa opolskiego w latach 1975-1990. Potencjał organizacyjno-kadrowy oraz ważniejsze obszary i kierunki działalności.
  - **godz. 14.40-15.00** – Iwona Mudel (IPN Białystok)
Działalność wywiadowcza na terenie byłego województwa łomżyńskiego w latach 1975-1989 prowadzona przez funkcjonariuszy KWMO/WUSW w Łomży.
  - **godz. 15.00-15.20** – Michał Ostapiuk (IPN Olsztyn)
Działania SB wobec środowisk kombatantów antykomunistycznej konspiracji w Polsce północno-wschodniej prowadzone w latach 1975-1990.
-

BLOK III: Metody i działalność. Część II

Prowadzenie Elżbieta Pietrzyk-Dąbrowska (IPN Kraków)

- **godz. 15.25-15.45** – dr hab. Cecylia Kuta (IPN Kraków/UPJPII)

Działania SB wobec drugiego obiegu wydawniczego na wybranych przykładach.

- **godz. 15.45-16.05** – dr Przemysław Zwiernik (IPN Poznań)
Działania specjalnej Grupy Operacyjnej SB w Poznaniu w 1982 r.
  - **godz. 16.05-16.25** – dr Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk (IPN Warszawa)
SB wobec kobiet – działaczek NSZZ „Solidarność”. Wybrane przykłady (1980-1989).
-

► **28 maja 2021 r.**

BLOK III: Metody i działalność. Część III

Prowadzenie dr Michał Wenklar (IPN Kraków/AIK Kraków)

- **godz. 9.00-9.20** – Marek Kozak (IPN Białystok)
Aparat represji wobec białostockiego NZS w stanie wojennym.
  - **godz. 9.20-9.40** – dr Stefan Pastuszewski (UKW w Bydgoszczy)
Środowiska twórców i animatorów kultury regionu bydgoskiego na celowniku SB w latach 1975-1990.
  - **godz. 9.40-10.00** – Jolanta Paplińska (ZS im. Władysława Jagiełły w Kurzętniku)
Działania SB wobec Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego w województwie olsztyńskim.
  - **godz. 10.00-10.20** – dr Tomasz Błaszak (IPN Szczecin)
Sekcja hotelowa koszalińskiej SB i jej działania w obiektach „Skanpol”, „Orbis-Solny” w Kołobrzegu oraz „Jałta” w Koszalinie.
  - **godz. 10.20-10.40** – Mateusz Kubicki (IPN Gdańsk)
Kutry Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Koga” na Bornholmie, a działalność służb PRL w latach 1986-1989. Studium przypadku.
-

BLOK IV: Kadry SB

Prowadzenie dr Wojciech Frazik (IPN Kraków)

- **godz. 10.45-11.05** – Paweł Sztama (IPN Warszawa, UMCS w Lublinie)
Portret zbiorowy funkcjonariuszy SB odpowiedzialnych za porwanie i zabójstwo ks. Jerzego Popiełuszki.
- **godz. 11.05-11.25** – dr hab. Łucja Marek (IPN Kraków)
Reakcja resortu na fałszerstwa i niesubordynację funkcjonariuszy SB w latach 80. na wybranych przykładach z terenu województwa katowickiego.

- **godz. 11.25-11.45** – Janusz Oszytko (IPN Opole)
Radosław Bobrowski (1947-1985) – Konrad Wallenrod opolskiej bezpieki?
  - **godz. 11.45-12.05** – dr Paweł Glugła
Sukces czy porażka wymiaru sprawiedliwości III RP? Case study funkcjonariusza SB Aleksandra Ziomka.
-

BLOK V: SB wobec innych instytucji i służb

Prowadzenie dr hab. Cecylia Kuta (IPN Kraków/UPJPII)

- **godz. 12.10-12.30** – dr hab. Rafał Łatka (IPN Warszawa)
Rola SB w polityce władz PRL wobec Kościoła katolickiego w latach 1975-1990 – próba całościowego spojrzenia.
  - **godz. 12.30-12.50** – dr Paweł Miedziński (IPN Szczecin)
Relacje Biura Ochrony Rządu z SB w latach 1975-1990. Zarys problemu.
  - **godz. 12.50-13.10** – Bartosz Kapuściak (IPN Katowice)
Współpraca Wojskowej Służby Wewnętrznej z SB w czasie trwania stanu wojennego – zarys problemu.
  - **godz. 13.10-13.30** – dr Arkadiusz Nyzio (UJ)
Relacje SB i Milicji Obywatelskiej oraz ich konsekwencje dla pozycji systemowej i relacji UOP – Policja.
-

BLOK VI: Varia

Prowadzenie dr hab. Filip Musiał (IPN Kraków/AIK Kraków)

- **godz. 13.35-13.55** – Daniel Białecki (IPN Warszawa)
Percepcja duchowieństwa katolickiego, jako grupy zawodowej w świetle materiałów operacyjnych SB za lata 1963-1989.
- **godz. 13.55-14.15** – dr Tomasz Pączek (AP w Słupsku)
Teoria pracy operacyjnej MO w latach 1975-1990.
- **godz. 14.15-14.35** – Piotr Borysiuk (KG Policji w Warszawie)
Kwestia włączenia centralnych pionów milicyjnych do struktur SB MSW na przykładzie Biura Dochodzeniowo-Śledczego KGMO i Biura do Walki z Przestępstwami Gospodarczymi KGMO w latach 80. XX wieku.
- **godz. 14.35-14.55** – dr Ewa Dulna-Rak (IPN Warszawa)
O potrzebie badania języka dokumentów komunistycznego aparatu represji.
- **godz. 14.55-15.15** – dr Paweł Piotrowski (WBH)

Długie trwanie SB. Urząd Ochrony Państwa jako kontynuacja.

- **godz. 15.15** - zakończenie konferencji

PLIKI DO POBRANIA

[Program konferencji naukowej on-line „Służba Bezpieczeństwa w latach 1975-1990” \(pdf, 963.17 KB\) 19.05.2021 19:03](#)